

การนำเสนอข่าวการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปนของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรในหนังสือพิมพ์ของสเปน

เพ็ญพิสาข์ ศรีวรณารณ *

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย

Royal visit of H.M. King Bhumibol Adulyadej the Great to Spain as portrayed in Spanish newspapers

Penpisa Srivoranart *

Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 26 September 2020

Revised 4 February 2021

Accepted 27 July 2021

คำสำคัญ

รัชกาลที่ 9

การเสด็จพระราชดำเนิน

เยือนต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข่าว

หนังสือพิมพ์สเปน

Keywords:

Rama IX,

Royal visits to foreign countries,

News analysis,

Spanish newspapers

* Corresponding author

E-mail address:

Penpisa.S@chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์สเปนเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปนของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงในปี พ.ศ. 2503 โดยรวบรวมข่าวทั้งหมดจากหนังสือพิมพ์ระดับชาติ จำนวน 10 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 1 พ.ย. ถึง 11 พ.ย. 2503 และวิเคราะห์ทั้งในแง่พื้นที่ข่าว เนื้อหาข่าว รวมถึงบริบทการเมืองในห้วงเวลานั้น เพื่อให้ทราบทัศนคติของหนังสือพิมพ์สเปนที่มีต่อการเสด็จพระราชดำเนิน มุมมองที่มีต่อกษัตริย์ไทยและราชอาณาจักรไทย

Abstract

This article aims to analyze how Spanish newspapers presented news concerning the royal visit of H.M. King Bhumibol Adulyadej the Great and H.M. Queen Sirikit to Spain in 1960. All related news stories are gathered from 10 national newspapers during the period of November 1 – 11, 1960. The analysis, based on both the coverage and the content as well as political context at that time, very well depicts the attitudes of Spanish newspapers towards that particular royal visit and their points of views towards Thai monarchs and the Kingdom of Thailand.

1. บทนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปนระหว่างวันที่ 3-8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2503 (ค.ศ.1960) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสหรัฐอเมริกาและประเทศต่าง ๆ ในยุโรป รวมทั้งสิ้น 15 ประเทศระหว่างเดือนมิถุนายนถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2503 เริ่มต้นจากสหรัฐอเมริกา ต่อด้วยสหราชอาณาจักร เยอรมนี โปรตุเกส สวิตเซอร์แลนด์ เดนมาร์ก นอร์เวย์ สวีเดน อิตาลี นครรัฐวาติกัน เบลเยียม ฝรั่งเศส ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ และสเปนเป็นลำดับสุดท้าย การเสด็จพระราชดำเนินครั้งนั้นประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และเหนือสิ่งอื่นใดคือการนำเสนอภาพลักษณ์อันเป็นสากลของประเทศไทย “ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเวลานั้น พลิกโฉมจากประเทศที่อยู่นอกสายตาชาวโลกขึ้นมาอยู่ในระดับแถวหน้าในเวลาชั่วข้ามคืน ผู้นำสูงสุดของแต่ละแห่งในประชาคมโลก ได้สัมผัสถึงพระราชปณิธานอันมุ่งมั่นและพระวิสัยทัศน์ที่แตกฉานลึกซึ้งของพระประมุขจากประเทศไทย” (กองบรรณาธิการอมรินทร์, 2560, น. 105)

การเสด็จพระราชดำเนินเยือนนานาประเทศครั้งนั้นเป็นที่สนใจของสื่อมวลชนทุกประเทศอย่างมาก รวมทั้งสื่อมวลชนของประเทศสเปน เพราะถือเป็นเหตุการณ์สำคัญครั้งประวัติศาสตร์ มีการทำข่าวอย่างเอิกเกริกและลงเนื้อหาข่าวการเสด็จพระราชดำเนินในหนังสือพิมพ์อย่างละเอียด ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลอันทรงคุณค่า เพราะนอกจากเนื้อหาข่าวที่แสดงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ แล้ว ยังสะท้อนมุมมองที่สื่อในยุคนั้นมีต่อราชอาณาจักรไทยและราชวงศ์ไทยอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา ผลงานที่เกี่ยวข้องกับข่าวการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสเปนในสื่อมวลชนสเปนมีเพียงสองเรื่องเท่านั้น คือหนังสือข่าวการเสด็จเยือนราชอาณาจักรสเปนในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และข่าวการเสด็จเยือนราชอาณาจักรสเปนในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (ฉบับสมบูรณ์) ซึ่งเป็นการแปลข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ *La Vanguardia Española* และ *ABC* ตามลำดับ บทความวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งนำเสนอและวิเคราะห์ข่าวการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปนของพระประมุขไทยในหนังสือพิมพ์สเปนรวม 10 ฉบับ ได้แก่ *ABC*, *Arriba*, *El Alcázar*, *El Noticiero Universal*, *Informaciones*, *La Vanguardia Española*, *Madrid*, *Pueblo*, *Solidaridad Nacional*, *Ya* โดยคัดเลือกจากหนังสือพิมพ์ประเภทข่าวทั่วไปที่เก็บรวบรวมไว้ในคอลเลกชันหนังสือพิมพ์เก่าของหอสมุดแห่งชาติประเทศสเปน เกณฑ์ในการคัดเลือกคือจำกัดเฉพาะหนังสือพิมพ์ที่ฐานการพิมพ์อยู่ที่กรุงมาดริด และนครบาร์เซโลนา เนื่องจากเป็นเมืองใหญ่สองอันดับแรกและมีศักยภาพในการผลิตและจัดจำหน่ายหนังสือพิมพ์ทั่วประเทศ เกณฑ์อีกประการหนึ่งก็ต้องเป็นหนังสือพิมพ์

ที่หอสมุดแห่งชาติสามารถจัดเก็บข่าวเสด็จพระราชดำเนินที่ดีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวได้ต่อเนื่องและครบถ้วน

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ข่าวนั้น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ทั้งในแง่ของพื้นที่การนำเสนอข่าวเหตุการณ์นี้ พาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง รูปภาพประกอบ รวมทั้งเนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อให้เห็นแง่มุมและทัศนคติของหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ และประการสำคัญคือผู้วิจัยจะใช้บริบททางการเมืองของประเทศสเปนและของโลก ณ เวลานั้นมาประกอบในการวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจมูลเหตุเบื้องหลังการแสดงทัศนคติของสื่ออีกด้วย

2. ประเทศสเปนใต้ระบอบเผด็จการฟรังโกและสถานการณ์ของสื่อมวลชน

ในการวิเคราะห์การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางการเมืองของประเทศ ณ ห้วงเวลานั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริบทการเมืองภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการ เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อการตีกรอบการนำเสนอข่าวและการกำหนดทัศนคติของหนังสือพิมพ์ อีกทั้งยังต้องพิจารณาบริบทการเมืองโลกและการดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศสเปนในช่วงเวลานั้นเพื่อให้เข้าใจความสำคัญของการต้อนรับพระประมุขจากประเทศไทย

ประเทศสเปนตกอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการโดยจอมพลฟรานซิสโก ฟรังโก ตั้งแต่เขาขึ้นเสวยราชย์กลางเมืองในปีค.ศ. 1939 จนถึงวันที่เขาเสียชีวิตคือ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 1975 รวมระยะเวลาถึง 36 ปี เขาบริหารประเทศด้วยอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดโดยยึดศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นแกนหลัก จึงกล่าวได้ว่าอุดมการณ์ของระบอบฟรังโกคือชาตินิยมคาทอลิก (nacionalcatolicismo) ประเทศสเปนกลายเป็นรัฐศาสนาโดยปริยาย หลักศีลธรรมและค่านิยมทางศาสนาถูกนำมาใช้ในการกำหนดความประพฤติของประชาชน นอกจากนี้ยังถูกนำมาใช้เป็นเหตุผลในการกวาดล้างฝ่ายศัตรูในช่วงต้นทศวรรษที่ 40 ด้วยเหตุผลที่ว่านั้นคือความพยายามในการทำให้เชื้อชาติสเปนบริสุทธิ์เป็นปึกแผ่น ขจัดบรรดาพวกที่มุ่งทำลายศีลธรรมและธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสเปนที่มีมาแต่ดั้งเดิม (Campos, 2016)

ในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น ฝ่ายของจอมพลฟรังโกได้รับความช่วยเหลือทางทหารและการเงินจากประเทศเยอรมนี อิตาลี และโปรตุเกส ระหว่างการสู้รบในสงครามกลางเมือง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลสเปนกลับประกาศความเป็นกลางไม่เข้าร่วมกับฝ่ายอักษะในสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยสาเหตุหลักมาจากสภาพเศรษฐกิจอันย่ำแย่หลังสิ้นสุดสงครามกลางเมือง ทำให้ของประเทศสเปนเริ่มเปลี่ยนไปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1940 เมื่อประเทศเยอรมนีสามารถยึดครองพื้นที่ของหลายประเทศในทวีปยุโรปได้รวมทั้งประเทศฝรั่งเศสซึ่งมีพรมแดนติดกับประเทศสเปน ประกอบกับมิตรประเทศอย่างอิตาลีก็ตัดสินใจประกาศเข้าร่วมสงครามอย่างเป็นทางการ รัฐบาลสเปนจึงประกาศเปลี่ยนสถานะจากรัฐเป็นกลางเป็นรัฐที่ไม่ใช่คู่สงคราม (no

beligerancia) และส่งสัญญาณสนับสนุนประเทศเยอรมนีในการทำสงครามกับฝ่ายพันธมิตร เช่น การเข้ายึดช่องแคบยิบรอลตาร์จากประเทศอังกฤษและปิดเส้นทางเข้าทะเลเมดิเตอร์เรเนียน การส่งอาสาสมัคร(División Azul) ไปช่วยเยอรมนีรบกับสหภาพโซเวียต ซึ่งเท่ากับการประกาศเข้าร่วมกับฝ่ายอักษะในสายตาของบรรดาประเทศพันธมิตรอย่างยากที่จะปฏิเสธได้ (Calduch, 1993, p. 11)

ความช่วยเหลือดังกล่าวประกอบกับอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกับพรรคนาซี ส่งผลให้ฝ่ายพันธมิตรตัดสินใจว่าประเทศสเปนอยู่นอกระยะอันตราย และทำให้ประเทศสเปนตกอยู่ในสภาวะถูกโดดเดี่ยวจากประชาคมโลกเมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มจากการประชุมฟิออร์ทัดม์ในปี ค.ศ. 1945 ขาดมหาอำนาจของฝ่ายพันธมิตร ซึ่งก็คือสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสหภาพโซเวียตต่างคัดค้านการเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติของประเทศสเปน ในปี ค.ศ. 1946 ที่ประชุมใหญ่ขององค์การสหประชาชาติได้หารือเรื่องมาตรการคว่ำบาตรประเทศสเปน และมีมติให้ใช้มาตรการขั้บประเทศสเปนออกจากองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ และการเรียกเอกอัครราชทูตประจำประเทศสเปนกลับประเทศ (García de Cortázar & González Vesga, 2009, p. 571) และการถูกปฏิเสธไม่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่สหรัฐอเมริกาส่งมาช่วยฟื้นฟูทวีปยุโรป หรือที่รู้จักกันภายใต้ชื่อแผนมาร์แชลล์ (Marshall Plan) การถูกโดดเดี่ยวจากนานาชาติส่งผลอย่างยิ่งต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากต้องคงนโยบายพึ่งพาตนเอง (autarquía) ต่อไป รวมระยะเวลาแล้วกว่าสิบปีหลังสงครามกลางเมือง ประชาชนโดยทั่วไปจึงมีความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่

บทบาทของประเทศสเปนในการเมืองโลกเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงจากอาณานิคมของสงครามเย็น เนื่องจากระบอบการปกครองของประเทศอยู่คนละขั้วกับระบอบคอมมิวนิสต์ ในเวลาอันสั้นประเทศสเปนได้เปลี่ยนสถานภาพจากประเทศนิยมนาซีมาเป็นมิตรประเทศของสหรัฐอเมริกา เปลี่ยนภาพลักษณ์จากประเทศล้าหลังเป็นประเทศที่ยังรู้จักของคอมมิวนิสต์ ก่อนใคร (Núñez Florencio, 2005, p. 40) ความสำเร็จด้านการต่างประเทศที่ชัดเจนเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1953 เมื่อรัฐบาลสเปนได้ทำสนธิสัญญากับนครวาติกัน สะท้อนความสัมพันธ์อันดีและการยอมรับจากอาณาจักรโรมันคาทอลิก และอีกเหตุการณ์ที่สำคัญมากคือการลงนามข้อตกลงกับสหรัฐอเมริกาในเดือนกันยายนของปีเดียวกันนั่นเอง (Pactos de Madrid) เนื้อหาหลักคือการอนุญาตให้สหรัฐอเมริกามาตั้งฐานทัพ 4 แห่งในประเทศสเปนเนื่องจากคาบสมุทรไอบีเรียถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ซึ่งทวีปยุโรปมาบรรจบกับทวีปแอฟริกา อีกทั้งยังมีแนวชายฝั่งทั้งด้านมหาสมุทรแอตแลนติกและทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยประเทศสเปนได้รับความช่วยเหลือทางการเงินเป็นการตอบแทน สรุปยอดรวมคือ 465 ล้านดอลลาร์ในปีแรก และ 1,523 ล้านดอลลาร์ระหว่างปี 1953 ถึง 1963 ความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกามีส่วนอย่างยิ่งในการผลักดันให้ประเทศสเปนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้ในที่สุด คือ เข้าร่วม

องค์การสหประชาชาติในปี ค.ศ. 1955 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ปี ค.ศ. 1958 และองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจของยุโรป (OEEC) ในปี ค.ศ. 1959 เป็นต้น (Sodo, 2014, pp. 167-168) การเปิดประเทศครั้งนี้ส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว อุตสาหกรรมขยายตัว จนเรียกได้ว่าประเทศสเปนกำลังพัฒนาไปสู่ทุนนิยมและสังคมอุตสาหกรรม มีการจัดทำแผนสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Plan de Estabilización) ในปี ค.ศ. 1959 ที่ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และการเอื้อให้เงินทุนต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาในประเทศ การเปิดประเทศส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก เมื่อเศรษฐกิจเติบโตเช่นนี้ ประชาชนก็มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน

ในช่วงเวลาดังกล่าว รัฐบาลสเปนได้พยายามปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินนโยบายเพื่อแก้ไขภาพลักษณ์การเป็นประเทศฟาสซิสต์ในสายตาประชาคมโลก เช่น การยกเลิกการการระบอบนาซี พร้อมทั้งออกกฎหมายบางฉบับเพื่อลดอำนาจเบ็ดเสร็จของผู้นำ รวมทั้งดำเนินนโยบายส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ดังนั้นสถานะทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของประเทศสเปนในช่วงที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนนั้นนับว่ามีเสถียรภาพกว่าในสองทศวรรษแรกของการบริหารประเทศ อย่างไรก็ตาม หนึ่งในผลพวงจากการเปิดประเทศครั้งนี้คือประชาชนเริ่มมีโอกาสรับสื่อจากต่างประเทศ อันนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และแนวความคิดด้วยเช่นกัน จึงไม่น่าแปลกใจที่เริ่มมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพราะประชาชนเริ่มต้องการแสดงความคิดเห็นของตนมากขึ้น เช่น เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1956 มีการเดินขบวนประท้วงของนักศึกษา ชนชั้นแรงงาน และมีความไม่สงบเรียบร้อยในบางพื้นที่

ในด้านสถานการณ์ของสื่อมวลชนสเปนในช่วงรัฐบาลฟรังโกนั้น เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องย้อนกลับไปตั้งแต่การประกาศใช้กฎหมายสื่อของพลพรรคฝ่ายจอมพลฟรังโก ณ วันที่ 22 เมษายน ปี ค.ศ. 1938 เพราะมีการบังคับใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวจนถึงปี ค.ศ. 1966 เนื้อหาหลักของกฎหมายฉบับนี้คือการมอบอำนาจในการควบคุมข่าวสารแก่รัฐอย่างเบ็ดเสร็จ โดยตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าสื่อมีหน้าที่รับใช้รัฐ เป็นกระบอกเสียงถ่ายทอดอุดมการณ์และค่านิยมของรัฐ มีสถานะเป็นองค์กรหนึ่งของรัฐ ดังนั้นเสรีภาพของสื่อจึงถือเป็นภัยเพราะก่อให้เกิดความแตกแยกและต่อต้านรัฐ เจ้าของหนังสือพิมพ์ไม่มีอำนาจในการแต่งตั้งผู้อำนวยการของบริษัทตนได้อย่างอิสระเพราะต้องผ่านความเห็นชอบจากรัฐมนตรีที่กำกับดูแลสื่อ อีกทั้งยังไม่อาจตัดสินใจเองได้ว่าจะลงเนื้อหาอะไร อย่างไร เพราะรัฐบาลมีสิทธิในการชี้ขาดทุกสิ่งผ่านผู้อำนวยการที่ตนแต่งตั้ง นักข่าวทำงานเสมือนเป็นพนักงานรัฐได้รับเงินเดือนจากบริษัท (Sinova, 2006, p. 41-46) ดังนั้น สื่อสิ่งพิมพ์ของฝ่ายสาธารณรัฐหรือฝ่ายซ้ายจึงถูกกวาดล้างหรือยึดมาเป็นของรัฐจนหมด นักข่าวถูกจับดำเนินคดีจำนวนมาก ส่วนบุคคลต้องสงสัยว่ามียุทธการทางการเมืองต่อต้านรัฐก็ถูกบังคับให้เลิกประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรืออาจเรียกว่าเป็นกระบวนการคัดกรองให้เหลือเพียงผู้ที่ภักดีต่อรัฐเท่านั้นในวงการสื่อ

ดังนั้นในการวิเคราะห์ข่าวการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปน เราต้องคำนึง ด้วยว่าสื่อมวลชนสเปนดำเนินงานภายใต้กฎหมายควบคุมสื่อฉบับดังกล่าวอยู่ แม้ว่าในช่วงเวลานั้นมีความพยายามในการออกกฎหมายสื่อหรือกฎหมายข้อมูลข่าวสารฉบับใหม่เพื่อเพิ่มเสรีภาพแก่สื่อมวลชนอันจะช่วยสร้างการยอมรับในสายตานานาชาติยิ่งขึ้น แต่กว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวจะแล้วเสร็จและประกาศใช้คือปี ค.ศ. 1966 สมัยนายมานูเอล ฟรากา ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงข่าวสารและการท่องเที่ยว ส่วนสำคัญของกฎหมายฉบับนี้อยู่ที่มาตราที่ 3 ซึ่งยกเลิกการเซ็นเซอร์ อย่างไรก็ดี นักวิชาการมองว่าในความจริงแล้ว การเซ็นเซอร์นั้นได้รวมอยู่ในมาตราที่ 2 เรียบร้อยแล้ว (Francisco Fuentes & Fernández Sebastián, 1998) โดยใจความของมาตราที่ 2 นั้นระบุชัดเจนว่าเนื้อหาที่น่าเสนอในสื่อ “ต้องเคารพต่อความจริงและศีลธรรมอันดี ต้องไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยภายในและความสันติสุขภายนอกประเทศ” นั้นหมายความว่าความคิดเห็นที่รัฐมองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคง ก็จะไม่ได้เผยแพร่ และสื่อยังต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมตามกรอบของรัฐเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังมีมาตราที่ 12 ซึ่งระบุให้มีการส่งสิ่งพิมพ์ให้คณะกรรมการรับทราบก่อนตีพิมพ์อีกด้วย (Ley 14/1966, 1966)

ในบรรดาหนังสือพิมพ์ 10 ฉบับที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์นั้น ทุกฉบับมีอุดมการณ์ทางการเมืองฝ่ายขวาทั้งหมด ซึ่งไม่น่าประหลาดใจแต่อย่างใดหากเราเข้าใจบริบททางการเมืองและกฎหมายที่กำลังคุกรุ่นอย่างเบ็ดเสร็จ ณ ช่วงเวลานั้น และ 4 ใน 10 ฉบับเพิ่งก่อตั้งระหว่างสงครามกลางเมืองหรือทันทีที่สงครามสิ้นสุดลงเพื่อใช้เป็นกระบอกเสียงของฝ่ายจอมพลฟรังโก Alcázar ในปี ค.ศ. 1936 *Madrid* ในปี ค.ศ. 1939 *Solidaridad Nacional* ในปี ค.ศ. 1939 และ *Pueblo* ในปี ค.ศ. 1940 อย่างไรก็ดี เราสามารถแบ่งเจตอุดมการณ์ของหนังสือพิมพ์เหล่านี้ได้เป็นกลางขวาอย่าง *La Vanguardia Española* ซึ่งเป็นหนึ่งในหนังสือพิมพ์ที่โดนรัฐบาลของฟรังโกยึดหลังสงครามกลางเมืองและบังคับให้เดิม *Española* เข้าไปในชื่อดั้งเดิม *La Vanguardia* หนังสือพิมพ์ที่มีอุดมการณ์ขวาจัดคือ Alcázar อนุรักษ์นิยมคาทอลิก ได้แก่ YA, ABC ซึ่งฉบับหลังสุดมีจุดยืนสนับสนุนสถาบันกษัตริย์ตั้งแต่ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1903 เช่นเดียวกับ *El Noticiero Universal* ที่เชิดชูสถาบันกษัตริย์ อุดมการณ์นิยมนาซี ได้แก่ *Informaciones* และ *Madrid* อุดมการณ์ฟาสซิสต์อย่าง *Arriba* และ *Solidaridad Nacional* สหกรณ์นิยมชาติ ได้แก่ *Pueblo* โดยทั้งสามฉบับดังกล่าวเป็นสื่อที่รัฐเป็นเจ้าของ (Prensa de movimiento) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานด้านสื่อและโฆษณาชวนเชื่อแห่งชาติของของพรรคฟาลังเก (Delegación Nacional de Prensa y Propaganda de la Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista) พรรคการเมืองหนึ่งเดียวตลอดระยะเวลาที่จอมพลฟรังโกอยู่ในอำนาจ พรรคดังกล่าวรับผิดชอบกำกับหนังสือพิมพ์ทั้งหมด 35 ฉบับ และสถานีวิทยุทั้งหมด 45 สถานี (De las Heras-Pedrosa, 2000, p. 16)

3. ผลการวิเคราะห์พื้นที่ข่าวและรูปภาพประกอบ

จากการวิเคราะห์พื้นที่การนำเสนอข่าวเสด็จพระราชดำเนินจากจำนวนวันที่ปรากฏข่าว จำนวนหน้าที่ปรากฏข่าว และการเลือกนำเสนอข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ สรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์สเปนให้ความสำคัญแก่การเสด็จพระราชดำเนินเยือนสเปนของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงเป็นอย่างมาก โดยทุกฉบับมีการลงข่าว การเสด็จพระราชดำเนินโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นพระราชกรณียกิจ คือตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 ซึ่งเสด็จพระราชดำเนินถึง จนถึงวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 ซึ่งเป็นวันที่เสด็จพระราชดำเนินออกจากสเปน โดยมีหนังสือพิมพ์ถึง 8 ฉบับที่ลงข่าวล่วงหน้าเพื่อให้ชาวสเปนได้ทราบพระราชประวัติรวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย บางฉบับให้ความสำคัญเป็นพิเศษด้วยการอุทิศพื้นที่ข่าวจัดทำสัปดาห์พิเศษ อาทิ หนังสือพิมพ์ *Amiba* ซึ่งให้ความสำคัญมาก เพราะในฉบับวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 ได้ตีพิมพ์พระบรมฉายาลักษณ์ขนาดครึ่งหน้า เป็นภาพขณะเสด็จพระราชดำเนิน ในกระบวนพยุหยาตราทางสถลมารค อันเป็นส่วนหนึ่งของพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มีคำบรรยายภาพว่าจะเสด็จพระราชดำเนินถึงกรุงมาดริดในวันรุ่งขึ้น พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ซึ่งมีพระสิริโฉมและยังทรงพระเยาว์มาก และในฉบับวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2503 ได้อุทิศพื้นที่ถึงสี่หน้าเพื่อกล่าวถึงทั้งสองพระองค์ โดยในหน้าสี่และห้า ได้ตีพิมพ์พระฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ขณะฉลองพระองค์ชุดราตรีของดีไซเนอร์ชื่อดัง

หนังสือพิมพ์ทั้ง 10 ฉบับต่างลงข่าวการเสด็จพระราชดำเนินถึงประเทศสเปนในหน้าหนึ่ง หนังสือพิมพ์จำนวน 4 ฉบับลงข่าวพร้อมภาพประกอบของพระประมุขไทยและพิธีการรับเสด็จ ที่ท่าอากาศยานในฉบับวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 (*El Alcázar*, *Informaciones*, *Pueblo*, *Madrid*) ขณะที่ฉบับอื่นลงข่าวพร้อมภาพในวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 นอกจากนี้ยังปรากฏข่าวในหน้าหนึ่งอย่างต่อเนื่องในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับตลอดระยะเวลาที่เสด็จประทับอยู่ ณ ประเทศสเปน โดยหนังสือพิมพ์ที่ลงข่าวในหน้าหนึ่งเป็นจำนวนวันมากที่สุดและจำนวนข่าวมากที่สุด คือ *La Vanguardia Española* (วันที่ 3-6, 8 และ 9 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 รวม 6 ข่าว) หากพิจารณาพื้นที่ข่าวแล้ว จะพบว่า *El Alcázar*, *ABC*, *YA*, *Amiba* และ *La Vanguardia Española* อุทิศพื้นที่ให้แก่ข่าวและภาพการเสด็จพระราชดำเนินมากที่สุด คือจำนวนหน้าทั้งสิ้น 30 หน้า 28 หน้า 22 หน้า 21 หน้า และ 17 หน้าตามลำดับ โดยปรากฏข่าวการเสด็จพระราชดำเนินในหน้าหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้นฉบับเฉลี่ย 3-5 หน้าต่อวัน เช่น หนังสือพิมพ์ *ABC* ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 ได้อุทิศพื้นที่ถึง 8 หน้าเต็มเพื่อข่าวนี้ (น. 1, 16, 17, 23, 24, 25, 26, 27) และ *El Alcázar* ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 ก็อุทิศ 8 หน้าเพื่อลงข่าวและรูปของการเสด็จพระราชดำเนินเช่นกัน (น. 1, 3, 8, 11, 12, 13, 14, 15)

สำหรับรูปภาพประกอบนั้น หนังสือพิมพ์ทุกฉบับต่างให้ความสำคัญแก่การลงภาพพระราชกรณียกิจต่างๆ ของพระประมุขไทย โดยเฉพาะวันที่เสด็จพระราชดำเนินถึงประเทศสเปน ซึ่งมีการลงภาพเต็มหน้าหนึ่งถึง 7 ฉบับ คือยกเว้นเพียง *El Noticiero Universal, Madrid* และ *Solidaridad Nacional* ที่ให้พื้นที่ข่าวประมาณครึ่งหน้าและเลือกลงรูปภาพขนาดเล็กหรือกลาง การเลือกลงรูปการรับเสด็จอย่างสมพระเกียรติของรัฐบาลสเปน อาทิ ภาพขบวนรถยนต์พระที่นั่งเปิดประทุนที่แล่นไปตามถนนเส้นหลักของกรุงมาดริดโดยมีประชาชนชาวสเปนรับเสด็จอย่างเนืองแน่นตลอดสองข้างทาง ภาพงานกาลาดินเนอร์เพื่อถวายเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ หรือการถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ *Collar de la orden del mérito civil (Collar of the Order of Civil Merit)* แต่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช และ *la Gran Cruz de la Orden de Isabel la Católica (Grand Cross of the Order of Isabella the Catholic)* แต่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เป็นต้น เป็นการส่งสารถึงผู้อ่านโดยตรงว่าทางการสเปนให้ความสำคัญต่ออาคันตุกะจากประเทศไทยอย่างยิ่ง

หนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญแก่การลงภาพประกอบมากเป็นพิเศษคือ *ABC, Arriba, La Vanguardia Española* และ *YA* ที่มีกลองภาพเต็มพื้นที่หน้าสำหรับหน้าหนึ่ง และอุทิศหน้าเฉพาะแก่การเสนอภาพพระราชกรณียกิจ รวมทั้งการจัดทำสัปดาห์พิเศษเกี่ยวกับทั้งสองพระองค์ นอกจากนี้ ยังสังเกตได้ว่าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ มักลงภาพคู่ระหว่างประมุขของทั้งสองประเทศหรือระหว่างประมุขกับคู่สมรสของอีกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาพการสนทนาระหว่างกันซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์อันดีและไม่ตรีจิตระหว่างผู้นำทั้งสองประเทศได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ สังเกตได้ว่าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับต่างสนใจลงภาพพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงมากเป็นพิเศษ ทั้งพระฉายาลักษณ์ขนาดใหญ่ในหน้าหนึ่งและในเนื้อข่าว มีทั้งที่เป็นพระรูปเดี่ยวและพระรูปที่ทรงเป็นศูนย์กลางของภาพ หรือพระรูปที่ประทับอยู่เบื้องหน้าสุดเป็นจำนวนมาก ทั้งยังมีการจัดทำสัปดาห์พิเศษต่างๆ อาทิ ในหนังสือพิมพ์ *Arriba* ฉบับวันที่ 3 พฤศจิกายน จัดทำสัปดาห์พิเศษเกี่ยวกับฉลองพระองค์ เป็นต้น

ภาพที่ 1

พระประมุขของไทยและผู้นำสเปนในพิธีรับเสด็จ

ที่มา: ABC ฉบับวันที่ 4 พ.ย. 1960 น. 1

ภาพที่ 2

งานถวายเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ

ที่มา: La Vanguardia ฉบับวันที่ 5 พ.ย. 1960 น. 1

ภาพที่ 3

ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชปฏิสันถาร
กับดอนญาการ์เมน ภริยาของจอมพลฟรังโก

ที่มา: YA ฉบับวันที่ 4 พ.ย. 1960 น. 17

ภาพที่ 4

ประมุขสเปนและภริยามาเข้าเฝ้าส่งเสด็จ
ไปนครบาร์เซโลนา

ที่มา: El Alcázar, ฉบับวันที่ 7 พ.ย. 1960 น. 1

ภาพที่ 5

รวมพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ

ที่มา: El Alcázar ฉบับวันที่ 3 พ.ย. 1960 น. 15

ภาพที่ 6

ขณะทอดพระเนตรการแข่งขันฟุตบอลที่กรุงมาดริด

ที่มา: El Pueblo ฉบับวันที่ 7 พ.ย. 1960 น. 11

4. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการนำเสนอข่าวเสด็จพระราชดำเนิน

สำหรับข่าวการเสด็จพระราชดำเนินยังประเทศสเปน ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลสเปนน่าจะเป็นผู้ส่งข้อมูลมาหายำหนดการและรายละเอียดต่าง ๆ แก่หนังสือพิมพ์ทุกฉบับ เช่น รายนามของผู้เข้าร่วมรับเสด็จ สุนทรพจน์ ของที่ระลึก เป็นต้น ดังเช่นประเพณีปฏิบัติเมื่อแขกของรัฐบาลเยือน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน นอกจากรายละเอียดขณะเสด็จพระราชดำเนินแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับราชอาณาจักรไทยรวมทั้งพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ ยังคงคล้ายคลึงกัน ทำให้เข้าใจได้ว่าทางการสเปนเองน่าจะมีส่วนอย่างมากในการให้ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้หรือเป็นผู้คัดกรองให้ลงเนื้อหาเหล่านี้ได้

จากการวิเคราะห์พาดหัวข่าว เกร็ด รวมทั้งการเลือกใช้คำในข้อความข่าว โดยเฉพาะคำคุณศัพท์ เราสามารถสรุปประเด็นที่สะท้อนทัศนคติของหนังสือพิมพ์สเปนได้รวม 3 ประการ ดังนี้ 1) ทัศนคติของหนังสือพิมพ์สเปนต่อการเสด็จพระราชดำเนิน 2) ทัศนคติของหนังสือพิมพ์สเปนต่อกษัตริย์ไทย 3) ทัศนคติของหนังสือพิมพ์สเปนต่อราชอาณาจักรไทย และนอกจากเรื่องทัศนคติและมุมมองต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ด้วยว่าการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ครั้งสำคัญนี้สัมพันธ์กับการเสริมสร้างภาพลักษณ์อันดีแก่ประเทศสเปนและรัฐบาลสเปนเองอย่างไร

4.1 ทัศนคติของหนังสือพิมพ์สเปนต่อการเสด็จพระราชดำเนิน

เมื่อพิจารณาพื้นที่ข่าวและความต่อเนื่องในการลงข่าวเหตุการณ์สำคัญนี้ ปฏิเสธไม่ได้ว่าการเสด็จพระราชดำเนินของพระประมุขไทยในครั้งนี้นับสร้างปรากฏการณ์แก่แวดวงสื่อมวลชนของสเปนเป็นอย่างยิ่ง เพราะนับเป็นการเยือนประเทศสเปนของกษัตริย์จากประเทศตะวันออกครั้งแรกในช่วงการปกครองประเทศของจอมพลฟรังโก อีกทั้งสื่อและชาวสเปนต่างได้รับทราบข่าวการเสด็จพระราชดำเนินเยือน 14 ประเทศก่อนหน้าประเทศสเปนซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย บางฉบับมีการลงข่าวล่วงหน้าก่อนการเสด็จพระราชดำเนิน กล่าวคือหนังสือพิมพ์จำนวนถึง 8 ฉบับจาก 10 ฉบับ ที่นำมาวิเคราะห์ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยและพระราชประวัติของทั้งสองพระองค์เพื่อให้ประชาชนชาวสเปนได้มีพื้นความรู้ก่อนการรับเสด็จ โดยพาดหัวข่าวหลักของทุกฉบับสื่อข้อความกลาง ๆ ว่า กษัตริย์ไทยจะเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปนหรือกรุงมาดริด แต่ในพาดหัวข่าวของหลายฉบับมีการใส่ข้อมูลเพิ่มเติมที่หนังสือพิมพ์คิดว่าดึงดูดความสนใจของชาวสเปนได้ เช่น *Pueblo* กล่าวถึงการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ได้รับการยกย่องว่าเป็น “พระราชินีที่ทรงพระสิริโฉมที่สุดในโลกและเป็นราชินีแห่งรอยยิ้มนับพัน” (“A Sirikit se le ha llamado “la reina más bella del mundo” y “la soberana de las mil sonrisas”) หรือ *YA* ลงพาดหัวหลักในหน้า 5 ด้วยประโยคสำคัญของคำร้องเพลงพระราชนิพนธ์ “เทวา

พาคุณฝัน” (Dream of Love Dream of You) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงพระราชนิพนธ์พระราชทานแก่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เมื่อครั้งทรงเริ่มคบหากันและประทับอยู่ห่างไกลกัน ความว่า “In my kingdom of dreams, you are my queen” (“En el reino de mis sueños, vos sois mi reina.”) นอกจากนี้ บางฉบับได้ลงข่าวการเตรียมการรับเสด็จ เช่น YA เสนอข่าว ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช โฆษกประจำพระองค์ พบปะสื่อมวลชนสเปนเพื่อบอกกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเสด็จพระราชดำเนิน และยังเสนอข่าวว่ามีการแจกจ่ายพระบรมฉายาลักษณ์ รวมทั้งภาพผู้นำประเทศสเปน เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปประดับร้านค้าของตน ส่วนบางฉบับกล่าวถึงการร่วมมือร่วมแรงของทุกฝ่ายและทุกชนชั้นในการรับเสด็จให้สมพระเกียรติ อาทิ หนังสือพิมพ์ *Solidaridad Nacional* (วันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 หน้า 7) กล่าวถึงการเตรียมการรับเสด็จ ณ จัตุรัสสเปน (Plaza de España) ของนครบาร์เซโลนาในเวลาเช้านี้ มีชนชั้นแรงงานหลากหลายสาขาอาชีพ ทั้งคนสวน คนงาน ยาม เจ้าหน้าที่เทศบาล มาช่วยกันตกแต่งสถานที่ให้สมบูรณ์ (“en la Plaza de España, desde primera hora de la mañana, obreros, de todas clases –jardineros, mozos, guardias, municipales, personal diverso- cuidaba un poco precipitadamente de dar los últimos toques”)

ในประเด็นเรื่องพาดหัวข่าวหลักและพาดหัวข่าวรองระหว่างประทับอยู่ ณ ประเทศสเปนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการสรุปพระราชกรณียกิจที่สำคัญของวันนั้น กล่าวคือการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสถานที่ต่าง ๆ บุคคลสำคัญที่รับเสด็จ การทูลเกล้าฯ ถวายกุญแจเมือง การพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ งานเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ การเสด็จทอดพระเนตรการแสดง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พาดหัวข่าวจำนวนไม่น้อยเลือกกล่าวถึงการรับเสด็จอย่างอบอุ่นของประชาชนชาวสเปน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) *Madrid* (3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 1)

Ambos jefes de Estado fueron objeto de clamorosas ovaciones a su paso por las calles de la ciudad.

(คำแปล) ประมุขของทั้งสองประเทศเป็นศูนย์กลางของเสียงแซ่ซ้องตลอดเส้นทางของเมืองที่เสด็จผ่าน

(2) *La Vanguardia Española* (6 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 7)

La capital andaluza rindió a los soberanos un gran homenaje de cordialidad El mejor tributo de la ciudad: júbilo en las calles y un sol primaveral

(คำแปล) เมืองหลวงของแคว้นอันดาลูเซียถวายความเคารพแด่
กษัตริย์และพระราชินีไทยอย่างอบอุ่น ของถวายที่ดีที่สุดจากเมือง
คือเสียงโห่ร้องยินดีตามท้องถนนและแสงอาทิตย์แห่งฤดูใบไม้ผลิ

สำหรับประเด็นสุดท้ายที่จะวิเคราะห์ในส่วนนี้คือเนื้อหาข่าว ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า
รัฐบาลสเปนน่าจะให้ข้อมูลหมายกำหนดการและรายละเอียดต่าง ๆ แก่หนังสือพิมพ์ทุกฉบับ
ดังนั้นเมื่อมองภาพรวมแล้วจะพบว่าการนำเสนอข่าวการเสด็จพระราชดำเนินของหนังสือพิมพ์
ต่าง ๆ จะมีลักษณะคล้ายกัน กล่าวคือ เป็นการนำเสนอเชิงให้ข้อมูลเกี่ยวกับหมายกำหนดการ
สถานที่ในการเสด็จพระราชดำเนิน คณะผู้ติดตามทั้งฝ่ายไทยและสเปน บุคคลซึ่งเฝ้าฯ รับเสด็จ
ลักษณะการประดับประดาสถานที่ เพลงบรรเลงประกอบพิธี และที่สำคัญคือการแต่งกายของ
ทั้งสองพระองค์และของจอมพลฟรังโก โดยส่วนใหญ่สื่อจะบรรยายฉลองพระองค์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
อย่างละเอียดก่อน และตามด้วยการบรรยายฉลองพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

หากวิเคราะห์ลงไปถึงการเลือกใช้คำที่สะท้อนทัศนคติ ปรากฏการใช้คำนามและคำคุณศัพท์
เชิงบวกจำนวนมากเมื่อกล่าวถึงทั้งสองพระองค์ หรือเมื่อบรรยายถึงประชาชนชาวสเปนที่รอ
รับเสด็จและทำการแสดงออกต่าง ๆ เช่น คำนาม *respeto* (ความเคารพ) *cordialidad* (ความ
มีไมตรีจิต ความเป็นกันเอง) *afecto* (ความรักใคร่) *cariño* (ความรักใคร่ ความเอ็นดู) *admiración*
(ความชื่นชม) *ovaciones* (เสียงแซ่ซ้อง) *aclamaciones* (เสียงแซ่ซ้อง) *vitores* (เสียงโห่ร้อง)
aplausos (เสียงปรบมือ) *entusiasmo* (ความกระตือรือร้น) *simpatía* (ความเป็นมิตร) และ
คำคุณศัพท์ *afectuoso cariñoso* (ซึ่งแสดงออกถึงความรักใคร่) *caluroso* (ซึ่งอบอุ่น) รวมทั้ง
insistente และ *incesantes* (ซึ่งไม่หยุดหย่อน ซึ่งไม่จบสิ้น) เพื่อสื่อให้เห็นภาพการปรบมือหรือ
เสียงแซ่ซ้องของประชาชนชาวสเปนเมื่อได้เห็นทั้งสองพระองค์อย่างชัดเจน

(3) YA (8 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 10)

...en medio de grandes muchedumbres, que no se cansaban
de exteriorizar su más cordial bienvenida a la joven real
pareja (...) hubieron de asomarse al balcón principal para
corresponder al homenaje popular expresado en cálidos
aplausos y vivas (...) La presencia de los egregios visitantes
en el palco de honor fue acogida con grandes muestras de
entusiasmo por el público.

(คำแปล) ...ท่ามกลางประชาชนจำนวนมากซึ่งแสดงออกอย่างไม่
รู้จักเหน็ดเหนื่อยถึงความยินดีที่ได้รับเสด็จกษัตริย์และพระราชินี
ผู้ทรงพระเยาว์ (...) ทั้งสองพระองค์ต้องเสด็จออกมาประทับที่ระเบียง

กลางเพื่อทรงรับการถวายพระเกียรติของประชาชนที่แสดงออกด้วย
เสียงปรบมือแสนอบอุ่นและกระตือรือร้น (...) การปรากฏพระองค์
ของอาคันตุกะผู้ทรงเกียรติทั้งสอง ณ บริเวณที่หนึ่งพิเศษได้รับการ
ต้อนรับอย่างกระตือรือร้นยิ่งจากผู้ชมการแสดง

นอกจากการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจแล้ว หนังสือพิมพ์บางฉบับยัง
นำเสนอเกร็ดของการเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้ ซึ่งถือเป็นการสร้างความแตกต่างและความ
พิเศษให้แก่หนังสือพิมพ์ของตน อาทิ หนังสือพิมพ์ *Madrid* (วันที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 13)
นำเสนอข่าวการเข้าเฝ้าฯ ของพสกนิกรชาวไทยที่อายุน้อยที่สุดในประเทศสเปน คือ ด.ญ.มารี
อา เด การ์เมน วัยหนึ่งขวบ บุตรสาวของข้าราชการทหารเรือไทยกับหญิงชาวสเปน หรือหนังสือพิมพ์
ABC (วันที่ 6 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 82) ได้ลงเกร็ดเกี่ยวกับพระราชวงศ์ไทย กล่าวคือ
เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปน
เสนาธิการ ทหารสเปนคนหนึ่งได้ร่วมขบวนเสด็จสามารถพูดภาษาไทยได้ โดยเริ่มเรียนเพียง
สองเดือนก่อนหน้าที่จะรับเสด็จ ยังความประหลาดใจแก่พระองค์ยิ่งนัก หรือฉบับวันที่ 8
พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 (น. 54) ได้เล่าเกร็ดจากการที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหาราชพระราชนานสัมภานุรักษ์แก่นายอันเดรส เรเบสซ์ ผู้สื่อข่าวอาวุโสของ *ABC* เป็นเรื่อง
เกี่ยวกับการเสด็จประพาสประเทศสเปนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่ง
ผู้สื่อข่าวได้กราบบังคมทูลถามว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพระอัยกา (ปู่)
ของพระองค์จริงหรือไม่เพราะพระชนมายุต่างกันมาก ทรงชี้แจงว่าเนื่องจากพระราชบิดาของ
พระองค์ (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก) เป็นพระราชโอรสรุ่นเล็ก
ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประสูติเมื่อพระบรมราชอัยกามีพระชนมพรรษา
มากแล้ว นอกจากนี้ผู้สื่อข่าวยังได้เกร็ดเพิ่มเติมว่า เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสประเทศสเปน ชาวสเปนเรียกขานพระองค์ว่า Chulapón เนื่องจาก
พระนามเต็มยาวและเรียกยากเกินไปสำหรับชาวมาดริด เมื่อพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพล
อดุลยเดชมหาราชทรงทราบดังนั้นก็ตรัสว่า พระนามนี้ยอดเยี่ยมมากเพราะพ้องกับพระนาม
ของพระราชธิดาพระองค์เล็กของพระองค์ นั่นคือสมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ (สมเด็จพระ
เจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒนวรขัตติย
ราชนารี)

4.2 ทศนคติของหนังสือพิมพ์สเปนต่อกษัตริย์ไทย

หนังสือพิมพ์ทุกฉบับนำเสนอพระราชประวัติของทั้งสองพระองค์ทั้งในด้านครอบครัว
การศึกษา การเสด็จขึ้นครองราชย์ และพระราชกรณียกิจ และแทบทุกฉบับจะแสดงความชื่นชม
พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชในฐานะกษัตริย์หนุ่มผู้ทรงพระปรีชาสามารถ
รอบด้าน โดยเฉพาะดนตรี กีฬา การถ่ายภาพ เช่น ทรงเครื่องดนตรีได้หลากหลายชนิดและ

ทรงดนตรีร่วมกับวงซึ่งประกอบด้วยข้าราชการอย่างสม่ำเสมอ การเป็นนักกีฬาเรือใบ นอกจากพระราชประวัติดังกล่าวแล้ว ยังมีการนำเสนอเนื้อหาซึ่งแสดงพระราชจริยวัตรอันงดงามของทั้งสองพระองค์รวมทั้งสิ้น 7 ประการ ได้แก่

4.2.1 กษัตริย์ผู้ทรงห่วงใยทุกข์สุขของพสกนิกร

หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้นำเสนอข่าวที่แสดงว่าทรงอุทิศพระวรกายในการพัฒนาประเทศ ในหลากหลายด้าน จึงทรงเป็นที่รักยิ่งของพสกนิกรชาวไทย ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อความต่อไปนี้จากหนังสือพิมพ์ *Pueblo* เพื่อเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าสื่อสเปนเองตระหนักถึงความรู้สึกรักและเทิดทูนของประชาชนชาวไทยต่อพระมหากษัตริย์ของตน

(4) *Pueblo* (1 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 17)

Desde esta fecha no se ha separado de su pueblo...

...se ha interesado por el desarrollo del país y el bienestar de su pueblo. Así puede observarse en las grandes obras realizadas en materia de sanidad, educación, deportes, economía, agricultura, industria y bienestar social...

...El soberano, asociado al dolor y a las alegrías de su país...

De las setenta y dos provincias que comprende, ha visitado ya sesenta. ...

(คำแปล) นับตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา พระองค์ไม่เคยทรงแยกจากประชาชนของพระองค์

....ทรงสนพระทัยเรื่องการพัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ของพสกนิกร ดังเห็นได้จากพระราชกรณียกิจที่สำคัญ ๆ ในด้านสาธารณสุข การศึกษา กีฬา เศรษฐกิจ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และความเป็นอยู่ของประชาชน...

...กษัตริย์ผู้ทรงเชื่อมโยงพระองค์เองกับความทุกข์และความสุขของประเทศ...จากทั้งหมด 72 จังหวัด พระองค์ได้พระราชดำเนินไปแล้วทั้งสิ้น 60 จังหวัด

หรือหนังสือพิมพ์ *ABC* ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 27 ได้ตีพิมพ์คอลัมน์เล็ก ๆ เกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพสกนิกรในถิ่นทุรกันดาร ทรงทราบถึงปัญหาทุกอย่างของประเทศ และทรงใส่พระราชหฤทัยในการหาหนทางแก้ไข โดยเฉพาะสาธารณสุขและการศึกษา เช่น การตั้งโรงเรียนจิตรลดา การพระราชทานทุนอานันทมหิดล เป็นต้น

4.2.2 อัครศาสนูปถัมภกของทุกศาสนา

เนื่องจากชาวสเปนในสมัยนั้นเป็นชาวคาทอลิกที่เคร่งครัด และศาสนาคริสต์ถือเป็นส่วนประกอบหลักของอุดมการณ์รัฐ ดังนั้นการแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงดูแลพสกนิกรที่นับถือศาสนาต่างกันอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม คริสตชนในประเทศไทยสามารถปฏิบัติศาสนกิจตามความศรัทธาได้อย่างอิสระ จึงช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นมิตรในจิตใจของชาวสเปนได้อย่างดี

(5) *Madrid* (3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960, น. 7)

Aludió a la libertad que allí gozan los misioneros católicos para el desempeño de su labor de apostolado...

(คำแปล) ท่านได้กล่าวถึงเสรีภาพของบรรดามิชชันนารีคาทอลิกในการเผยแผ่ศาสนา ณ ที่นั้น

4.2.3 กษัตริย์ผู้ส่งเสริมประชาธิปไตย

นับว่าน่าสนใจยิ่งที่หนังสือพิมพ์จำนวนหนึ่งเลือกชูแง่มุมการเป็นกษัตริย์นักประชาธิปไตย แม้ว่าทั้งประเทศสเปนและไทยต่างอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการ ณ ห้วงเวลานั้น แต่หากพิจารณาจากบริบทการเมืองโลก เราจะเข้าใจได้ไม่ยากว่าในช่วงเวลาของสงครามเย็น เช่นนั้น ประเทศสเปนกำลังดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มุ่งแสวงหาพันธมิตรและการยอมรับจากนานาชาติ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและหลายชาติในยุโรปซึ่งเป็นต้นแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย

(6) *Arriba* (3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960, น. 9)

Phumibol de Tailandia, monarca de gran espíritu democrático
...da una mezcla curiosa de majestad y espíritu democrático...
Por ello, Phumibol es un Rey humano y amable, asequible y simpático"

(คำแปล) ภูมิพลแห่งประเทศไทย กษัตริย์ที่เปี่ยมด้วยจิตวิญญาณประชาธิปไตย

...พระองค์มีส่วนผสมที่น่าแปลกระหว่างความยิ่งใหญ่กับจิตวิญญาณประชาธิปไตย... ดังนั้นภูมิพลจึงเป็นกษัตริย์ที่มีความเป็นมนุษย์ปึกแผ่น เปี่ยมเมตตา เข้าถึงได้ และเป็นกันเอง

4.2.4 พระสิริโฉมของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

หนังสือพิมพ์ทุกฉบับต่างเขียนข่าวชื่นชมพระสิริโฉมของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง วาดงามเป็นที่เลื่องลือไปทั่วโลก จนทรงได้รับการสรรเสริญจากสื่อมวลชนในระหว่างเสด็จประพาสยุโรปว่าเป็นพระราชินีที่ทรงพระสิริโฉมที่สุด

ในโลก ณ เวลานั้น นอกจากนี้ ยังปรากฏการใช้คำคุณศัพท์ต่อไปนี้เพื่อบรรยายพระสิริโฉมของพระองค์ในเนื้อหาข่าว ได้แก่ bella (งดงาม) elegante (สง่า) encantadora (มีเสน่ห์) sonriente (ยิ้มแย้ม) และ simpática (เป็นมิตร)

(7) YA (2 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960, น. 6)

Paris acoge a Sirikit, la reina más bella del mundo, cuyo encanto y brillo evocando las leyendas de su país”. Y en la foto, como la veremos en Madrid, un rostro de oriental perfección, auténticamente bello; un rostro juvenil y sonriente y una figura esbelta que sabe lucir perfectamente la ropa occidental.

(คำแปล) ปารีสต้อนรับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระราชินีผู้ทรงพระสิริโฉมที่สุดในโลก ความมีเสน่ห์และประกายเจิดจรัสกำลังสร้างตำนานให้แก่ประเทศของพระองค์ ในภาพถ่ายนี้ พระราชินีซึ่งเราจะได้เฝ้าฯ รับเสด็จที่มาดริด มีพระพักตร์สมบูรณ์ตามแบบตะวันออก สวยงามอย่างแท้จริง พระพักตร์อ่อนเยาว์ ยิ้มแย้ม และรูปร่างออร่าซึ่งสามารถขับความงามของเสื้อผ้าสไตล์ตะวันตกได้อย่างสมบูรณ์แบบ

4.2.5 บทบาทในการดูแลพสกนิกรของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

มีการนำเสนอข่าวการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงในฐานะสถานายิกาสภาภวาทไทย และผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทนพระองค์ในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงพระผนวชระหว่างวันที่ 22 ตุลาคม ถึง 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2499 โดยสื่อนำเสนอรายละเอียดว่าพระองค์ทรงปฏิบัติภารกิจได้อย่างดีเยี่ยม จนรัฐบาลได้กราบบังคมทูลเสนอให้มีการสถาปนาพระองค์ขึ้นเป็น “สมเด็จพระบรมราชินีนาถ” ตามโบราณราชประเพณี ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคมปีเดียวกันนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เฉลิมพระนามาภิไธยเป็น “สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ”

(8) La Vanguardia Española (2 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 5)

Realizó tan bien y tan satisfactoriamente su cometido que por recomendación del Gobierno se concedió a la reina un título de aún mayor importancia. Ahora es “SomdechPhraboromRajjinath” (คำแปล) พระองค์ทรงปฏิบัติภารกิจได้อย่างยอดเยี่ยมและประสบความสำเร็จ รัฐบาลจึงเสนอเรื่องกราบบังคมทูลถวายพระยศในลำดับสูงขึ้น ณ ปัจจุบันพระองค์ คือ “สมเด็จพระบรมราชินีนาถ”

4.2.6 พระจริยวัตรและพระราชอัธยาศัยอันน่าชื่นชม

หนังสือพิมพ์สเปนได้พยายามนำเสนอตลอดเวลว่าทั้งสองพระองค์ทรงมีความเรียบง่ายและไม่ถือพระองค์ โดยสังเกตจากการใช้คำนาม “sencillez” (ความเรียบง่าย) และ “simpatía” (ความเป็นมิตร) อยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้หนังสือพิมพ์บางฉบับยังนำเสนอรายละเอียดเพื่อสะท้อนคุณลักษณะดังกล่าวของพระองค์อีกด้วย

(9) *Pueblo* (7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 1)

...volvió a aparecer el Rey de Tailandia, esta vez con una máquina fotográfica, y dirigiendo el objetivo hacia el Jefe del Estado y su esposa, les hizo varias fotografías. Un detalle humanísimo del Monarca tailandés, que refleja la sencillez de su carácter y la simpatía y el cariño con que se ha despedido de la capital de España.

(คำแปล) ...กษัตริย์ไทยทรงปรากฏกายขึ้นอีกครั้งพร้อมกล้องถ่ายภาพ และทรงเล็งกล้องมาทางผู้นำสเปนและภริยา ทรงถ่ายภาพไปหลายภาพ เป็นสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเรียบง่าย มนุษย์ปุถุชนของกษัตริย์ไทย สะท้อนให้เห็นความเรียบง่ายของพระองค์ อีกทั้งความรู้สึกเป็นมิตรและรักใคร่ที่พระองค์มีเมื่อยามต้องจากลาเมืองหลวงของประเทศสเปน

4.2.7 ครอบครัวอบอุ่น

นอกจากกล่าวถึงพระราชประวัติของทั้งสองพระองค์อย่างค่อนข้างละเอียดแล้ว หนังสือพิมพ์หลายฉบับยังเลือกนำเสนอบทบาทของความเป็นพ่อและแม่ และลงภาพของครอบครัวที่อบอุ่นอีกด้วย

(10) *YA* (3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 17)

Sirikit y Bhumibol, que hoy llegan a Madrid, constituyen con sus cuatro hijos, una familia feliz. Cuando sus deberes oficiales se lo permiten, gustan de las excursiones marítimas y campestres.

(คำแปล) สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชซึ่งจะเสด็จพระราชดำเนินถึงกรุงมาดริดวันนี้ พร้อมพระราชโอรสและพระราชธิดาทั้งสี่พระองค์ เป็นครอบครัว แสนสุข เมื่อทรงมีเวลาว่างจากราชการแผ่นดิน ทรงโปรดการเดินทาง ท่องเที่ยวทั้งทางทะเลและในชนบท

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะพิเศษของข่าวในหนังสือพิมพ์รายฉบับ ผู้วิจัยพบว่ามีสองฉบับ ที่มีการชูประเด็นอื่นเพิ่มเติมเสมอ ๆ หรือมีการให้ข้อมูลที่หนังสือพิมพ์อื่นเลือกที่จะไม่นำเสนอ หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับนั้นคือ YA และ ABC

YA เป็นหนังสือพิมพ์เพียงฉบับเดียวที่นำเสนอข่าวแนวแทบลอยด์ โดยเลือกชูแง่มุม ความโรแมนติกเกินคนธรรมดาทั่วไปของทั้งสองพระองค์ เล่าถึงการพบรัก ความชื่นชอบ การดนตรี ผวนกับนำเสนอภาพลักษณ์ที่ขัดแย้งกันของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชผ่านพาดหัวข่าวหลักและพาดหัวข่าวย่อยในฉบับวันที่ 2 พฤศจิกายนซึ่งเป็นวันก่อนวันเสด็จพระราชดำเนิน ดังข้อความต่อไปนี้

(11) YA (2 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 5)

"En el reino de mis sueños, vos sois mi reina"

Este "blue" lo compuso el rey Bhumibol de Tailandia para Sirikit cuando eran novios.

Cuando está sentado en su trono de oro, nadie puede mirarlo de frente.

Pero durante su sacerdocio budista, recorrió las calles pidiendo limosna.

Sirikit, que fue regente mientras su marido estaba en el templo, toca el piano y sabe sonreír.

(คำแปล) "ในดินแดนแห่งฝัน เธอคือราชินีของเรา"

กษัตริย์ภูมิพลฯ แห่งประเทศไทยทรงพระราชนิพนธ์เพลงบลูส์นี้ พระราชทานพระราชินีสิริกิติ์ฯ เมื่อครั้งทรงเป็นคู่รักกัน เมื่อประทับอยู่บนพระราชบัลลังก์ทอง ไม่มีใครสามารถมอง พระพักตร์ได้

แต่เมื่อทรงเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ได้ทรงพระดำเนิน บิณฑบาตตามท้องถนน

พระราชินีสิริกิติ์ฯ ซึ่งทรงเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในขณะที่ พระสวามีทรงผนวช ทรงเปียโนและแยมพระสรวลเป็น

หากเราพิจารณาพาดหัวข่าวหลักและพาดหัวข่าวย่อยดังกล่าว จะสังเกตว่ามีการพยายามนำเสนอภาพลักษณ์ที่ขัดแย้งกันระหว่างความเป็นกษัตริย์ซึ่งมีพระสถานะสูงส่งจนประชาชนไม่สามารถเอื้อมถึงหรือ “มองพระพักตร์ได้” กับความเป็นพระสงฆ์ผู้สมณะที่ต้องออกบิณฑบาต แต่นักข่าวเลือกใช้คำซึ่งให้ภาพเกินจริงและนำเสนอข้อมูลที่นำไปสู่การตีความคลาดเคลื่อน กล่าวคือ การห้ามประชาชนมองพระพักตร์ของกษัตริย์ได้ถูกยกเลิกไปตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 แล้ว บริบทนั้นน่าจะหมายถึงการที่ประชาชนต้องหมอบเฝ้าฯ ขณะประทับบนบัลลังก์ ส่วนการกล่าวถึงการเสด็จทรงบิณฑบาตนั้นนักข่าวเลือกใช้ประโยคว่า “...se transformó en un mendigo que humildemente vestido, recorría las calles pidiendo limosna...” หรือ “...พระองค์ได้กลายเป็นขอทาน แต่งพระองค์อย่างสมณะ เดินไปตามท้องถนนเพื่อขอรับทาน” การใช้คำว่า “mendigo” กับ “limosna” อาจทำให้ผู้อ่านซึ่งขาดความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนาเข้าใจสถานะของพระสงฆ์คลาดเคลื่อน และไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการออกบิณฑบาตว่าเป็นการเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสทำบุญตักบาตร ซึ่งเป็นการช่วยทำนุบำรุงศาสนา หนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกันนี้ยังใช้สมญานามเรียกขานพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชคลาดเคลื่อนและไม่ใช้สมญานามที่เป็นที่รู้จักกล่าวคือ “Hermano de la Luna”, “Supremo árbitro de las mareas”, “Señor de las 24 sombrillas” (YA, 2 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 น. 5) ซึ่งแปลได้ว่า “เซษฐาแห่งจันทร์” “ผู้พิพากษาสูงสุดแห่งปวงคลื่น” “ท่านผู้ครองฉัตรทั้ง 24” ในส่วนของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ นั้น หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวนำเสนอข้อมูลที่ไม่ค่อยสัมพันธ์กันนัก กล่าวคือ เริ่มด้วยข้อมูลว่าเคยทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และต่อด้วยความชอบส่วนพระองค์ในการทรงเปียโน และปิดท้ายด้วยการกล่าวว่าพระองค์แย้มพระสรวลเป็น ซึ่งอาจสื่อถึงภาพที่ตรงข้ามกับพระบรมราชสวามีที่เป็นที่ทราบกันว่าเป็นกษัตริย์ผู้ทรงเคร่งขรึม แย้มพระสรวลยาก การนำเสนอข้อมูลที่คลาดเคลื่อนและไม่ครบถ้วนในประเด็นสำคัญ ๆ ของหนังสือพิมพ์ YA ก่อให้เกิดข้อกังขาถึงคุณภาพของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะกระบวนการค้นหาและตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และสะท้อนว่าวัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์ที่มุ่งดึงดูดความสนใจของผู้อ่านด้วยการเลือกชูประเด็นที่น่าตื่นเต้นชวนติดตามและนำเสนอภาพผู้รักกษัตริย์ผู้ทรงพระเยาว์ในดินแดนพิศวงเป็นหลัก

ในส่วนของหนังสือพิมพ์ ABC นั้น นอกเหนือจากนำเสนอข่าวและข้อมูลพระราชประวัติอันคล้ายคลึงกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ แล้ว ยังเป็นหนังสือพิมพ์เพียงฉบับเดียวที่กล่าวถึงการเสด็จสวรรคตของรัชกาลที่ 8 (ฉบับวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 15) ในขณะที่ฉบับอื่น ๆ หลีกเลี่ยงข้อมูลดังกล่าวและเลือกจะนำเสนอเพียงว่าพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จขึ้นครองราชย์ภายหลังสมเด็จพระเชษฐาเสด็จสวรรคตจากอุบัติเหตุไม่คาดฝัน แต่ ABC กลับให้รายละเอียดถึงสาเหตุของการเสด็จสวรรคต บรรยายฉากที่เสด็จสวรรคต และพาดพิงถึงนายปรีดี พนมยงค์ว่าตกเป็นผู้ต้องสงสัย

จะต้องลี้ภัยไปประเทศจีนแดง อาจเนื่องมาจากหนังสือพิมพ์มีอุดมการณ์เชิดชูสถาบันกษัตริย์ จึงสนใจเลือกนำเสนอข้อมูลนี้และตั้งคำถามกับประเด็นนี้เป็นพิเศษ

4.3 ทศนคติของหนังสือพิมพ์สเปนต่อราชอาณาจักรไทย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับราชอาณาจักรไทย อาจกล่าวได้ว่าข้อมูลทั้งหมดที่นำเสนอเป็นเชิงบวก และส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย มีการใช้คำคุณศัพท์เชิงบวกบางคำ เพื่อยกย่องประเทศไทย เช่น *país fabuloso* (ประเทศแสนวิเศษ) *país amigo* (มิตรประเทศ) *legendario Siam* (สยามซึ่งเป็นตำนาน) หนังสือพิมพ์ทุกฉบับนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของประเทศไทย ในแง่มุมศาสตร์ จำนวนประชากร ศาสนา รูปแบบการปกครอง เศรษฐกิจ สินค้าส่งออกที่สำคัญ ประวัติศาสตร์อันยาวนาน นอกเหนือจากข้อมูลทั่วไปดังกล่าวแล้ว ยังมีประเด็นสำคัญอื่น ๆ ในเนื้อหาซึ่งสะท้อนทัศนคติของสื่ออันส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ของราชอาณาจักรไทยในสายตาชาวสเปนได้ดังนี้

4.3.1 ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศ

หนังสือพิมพ์บางฉบับได้ย้อนไปถึงการเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศในศตวรรษที่ 16 เมื่อครั้งคณะมิชชันนารีจากสเปนเดินทางมายังอาณาจักรอยุธยาและการแลกเปลี่ยนพระราชสาสน์และเครื่องมงคลราชบรรณาการระหว่างกษัตริย์ไทยกับพระเจ้าเฟลิเปที่ 5 แห่งสเปนในสมัยต้นศตวรรษที่ 18 โดยหนังสือพิมพ์ ABC ได้ลงคำกล่าวของผู้บันทึกการเดินทางในครั้งนั้นเกี่ยวกับชาวสยาม ความว่า

(12) ABC (วันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1960 น. 33)

Son en su trato muy cariñosos, honestos y de buena correspondencia; auxilian a los extranjeros en cualquiera necesidad, sea en la mar o en la tierra; son legales en sus tratos, como executives por la palabra que se les promete; tratan con mucha afabilidad a los que les visitan.

(คำแปล) พวกเขาปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเป็นมิตรยิ่ง ซื่อสัตย์ และมีธรรมาจริยไมตรี คอยช่วยเหลือชาวต่างชาติ ไม่ว่าจะเรื่องใดทั้งในทะเลและบนบก พวกเขาซื่อตรงในการคบค้า ยึดมั่นคำสัญญา และปฏิบัติต่อผู้เยี่ยมเยียนด้วยไมตรีจิตเป็นอย่างมาก

หนังสือพิมพ์สองฉบับคือ ABC และ *La Vanguardia Española* ได้กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินเยือนราชอาณาจักรสเปนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2440 นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ทุกฉบับยังตีพิมพ์สุนทรพจน์ฉบับเต็มของจอมพลฟรังโกในงานถวายเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ ณ พระราชวังโอเรียเตเต สุนทรพจน์ของผู้นำสเปนสะท้อน

มุมมองที่เป็นมิตรและความชื่นชมยกย่องต่อราชวงศ์ของไทยได้อย่างดียิ่ง เพราะนอกจากจะแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปนแล้ว ยังมีการกล่าวถึงการเสด็จประพาสยุโรปของสมเด็จพระบรมราชอัยกา คือพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ 63 ปีก่อน ในรัชสมัยสมเด็จพระราชินีมาเรีย คริสตินาของราชอาณาจักรสเปนด้วย ซึ่งครั้งนั้นได้ทรงสร้างความประทับใจแก่ผู้ได้รับเสด็จที่ต่างชื่นชมในความเป็นกษัตริย์ผู้รอบรู้ ทันสมัย และอุทิศพระวรกายให้แก่การดูแลทุกข์สุขของราษฎร การเสด็จเยือนประเทศสเปนของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ในครั้งนี้ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกคล้ายคลึงกัน ผู้คนต่างชื่นชมพระปรีชาสามารถและความพยายามของพระองค์ในการปกครองประเทศ นอกจากนี้ ผู้นำประเทศสเปนยังกล่าวถึงประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เมื่อบาทหลวงริบาเดเนอีร่า นักบุญฟรานซิสกันพร้อมคณะเดินทางเข้ามาเผยแผ่ศาสนาในสยาม และรายงานของพันเอกเมลชอร์ ออร์โตเญส ซึ่งได้พรรณนาความงดงามของสยามประเทศไว้เมื่อครั้งเดินทางมากราบทูลเชิญกษัตริย์ของสยามไปเยือนราชอาณาจักรสเปนในปีค.ศ.1881 ในการกล่าวย้ำเรื่องความสัมพันธ์อันดีของทั้งสองประเทศ จอมพลฟรังโกยังกล่าวถึงท่าที่เป็นมิตรของประเทศไทยต่อประเทศสเปนในองค์การสหประชาชาติ แต่มิได้ลงรายละเอียดว่าเป็นกรณีที่ประเทศสเปนไม่ได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ผู้นำประเทศสเปนจบสุนทรพจน์ด้วยการนำข้อความที่เจ้านายสยามในรัชสมัยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 9 หรือพระเจ้าท้ายสระ ได้ตรัสแก่ร้อยเอกเกรโกริโอ อเลฆานโดร เด บุสตามันเต ซึ่งประจำการอยู่ที่ฟิลิปปินส์และเดินทางมาสยามในฐานะราชทูตของกษัตริย์สเปนว่า “ขอให้ราชอาณาจักรทั้งสองจงแน่นแฟ้นดุจทองแผ่นเดียวกันตลอดไป” ซึ่งในการเข้าเฝ้าครั้งนั้นกษัตริย์สยามได้พระราชทานที่ดินให้แก่คณะมิชชันนารีสเปนเพื่อตั้งถิ่นฐาน และที่ดินสำหรับอยู่ต่อเรือและโกดังเก็บสินค้าที่จะเดินทางต่อไปยังท่าเรือเมืองกาบิเตในฟิลิปปินส์

นอกเหนือจากข้อมูลพื้นฐานเชิงประวัติศาสตร์ การรับรู้ว่าทั้งสองประเทศได้ดำเนินความสัมพันธ์อันดีมาอย่างยาวนานนับร้อยๆ ปีย่อมช่วยย้ำความรู้สึกเป็นมิตรไมตรีให้กับผู้อ่านหนังสือพิมพ์ชาวสเปน

4.3.2 ความเป็นเอกราชของราชอาณาจักรไทย

หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เลือกนำเสนอข้อมูลการดำรงไว้ซึ่งเอกราชของประเทศไทย ในขณะที่ประเทศอื่นในภูมิภาคต่างตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศตะวันตก

13) *La Vanguardia Española* (วันที่ 6 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 น. 23)

...los reyes de un noble y antiguo país, dedicado desde hace siglos al esfuerzo de mantener su independencia y su adhesión al mundo libre y culto.

(คำแปล) ...กษัตริย์และพระราชินีจากประเทศสูงส่งและเก่าแก่ ซึ่งตลอดหลายศตวรรษได้พยายามดำรงไว้ซึ่งเอกราชของตนและเป็นส่วนหนึ่งของโลกเสรีและเปี่ยมวัฒนธรรม

14) *Pueblo* (วันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 น. 17)

...único país del sudeste asiático que conserva su independencia

(คำแปล) ...ประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งดำรงเอกราชไว้ได้

ข้อเท็จจริงดังกล่าวสะท้อนภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยว่าเป็นประเทศที่นอกจากจะมีประวัติศาสตร์อันยาวนานแล้ว ยังเข้มแข็งจนสามารถต้านทานการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกในภูมิภาคได้

4.3.3 คริสตศาสนาในแผ่นดินไทย

การที่รัฐบาลของจอมพลฟรังโกเชิดชูศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นหนึ่งในเสาหลักของการบริหารประเทศส่งผลอย่างยิ่งต่อความเชื่อและวิถีชีวิตของประชาชนชาวสเปน เพราะทำให้ประชากรส่วนใหญ่เป็นคริสตศาสนิกชนที่เคร่งครัดไปโดยปริยาย หนังสือพิมพ์บางฉบับจึงเลือกนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาสนาคริสต์ในประเทศไทยเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านและก่อให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดต่อดินแดนอันห่างไกลนี้มากยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ปรากฏมีทั้งเกี่ยวกับคริสตศาสนิกชนในประเทศไทย ประวัติศาสตร์การเผยแผ่ศาสนาคริสต์ในดินแดนสยาม จำนวนผู้นับถือศาสนาคริสต์ การที่กษัตริย์ไทยทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก และการได้รับการปฏิบัติอย่างดีจากชาวไทยซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

15) *Pueblo* (1 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 น. 17)

“La actual colonia española en Tailandia la constituyen una veintena de misioneros de San Gabriel y Salesianos. Son respetados y queridos en el país y las autoridades dan muestras de gran deferencia a los mismos”.

(คำแปล) ชาวสเปนในประเทศไทยประกอบด้วยคณะบาทหลวงเซนต์คาเบรียลและซาเลเซียนรวมยี่สิบคน พวกเขาเป็นที่เคารพรักในประเทศ และบรรดาเจ้าหน้าที่ทางการต่างยกย่องพวกเขามาก

4.3.4 จุดยืนทางการเมืองของประเทศไทยในเวทีโลก

ในภาวะที่โลกตกอยู่ในยุคสงครามเย็นและข้าอำนาจทั้งสองต่างแสวงหาพันธมิตรนั้น การมาเยือนของประมุขประเทศมีนัยยะสำคัญในการแสดงถึงอุดมการณ์การเมืองที่สอดคล้องและการประกาศความเป็นมิตรระหว่างกัน หนังสือพิมพ์หลายฉบับจึงเลือกนำเสนอจุดยืนของไทยในการต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์อย่างแข็งขัน ยกย่องบทบาทสำคัญในฐานะประเทศสมาชิก

ขององค์การสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือองค์กรซีโต้ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยับยั้งการแผ่ขยายของคอมมิวนิสต์มายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงเทพมหานคร การนำเสนอข้อมูลดังกล่าวทำให้ชาวสเปนเข้าใจได้ว่าประเทศไทยยืนอยู่ข้างเดียวกับกลุ่มประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมถึงประเทศสเปนด้วย

16) *Arriba* (3 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 น. 9)

Política anticomunista

...Tailandia se encuentra situada en el avispero del sudeste asiático y por ello es mucho más valioso y elogiabile su anticomunismo a ultranza.

(คำแปล) นโยบายต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์

...ประเทศไทยตั้งอยู่ ณ ใจกลางปัญหาความยุ่งยากของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้น ทำให้การต่อต้านคอมมิวนิสต์แบบเต็มตัวจึงมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นและน่าชื่นชมยิ่งกว่า

นอกจากนี้ ในสุนทรพจน์ของจอมพลฟรังโกในงานถวายเลี้ยงพระกระยาหารค่ำ ณ พระราชวังโอเรียนเตเต จอมพลฟรังโกได้กล่าวชื่นชมจุดยืนของประเทศไทยในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ พร้อมทั้งบทบาทสำคัญในองค์กรซีโต้ในการรักษาความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ท่ามกลางภัยคุกคาม ในมุมมองของหนังสือพิมพ์บางฉบับ ประเด็นนี้ถือเป็นประเด็นสำคัญของสุนทรพจน์ จึงได้ยกมาเป็นพาดหัวข่าว

17) *La Vanguardia Española* (4 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 น. 4)

“La actitud firme de Tailandia, colocada en el centro de este bastión militar es la S.E.A.T.O., nos produce sincera admiración y, a través de la distancia que nos separa, nos hace sentirnos solidarios con vuestra tarea.”

(คำแปล) ท่าทีที่มั่นคงของประเทศไทย ซึ่งตรงใจกลางของฐานที่มั่นทางทหารแห่งนี้มีองค์กรซีโต้ตั้งอยู่ สร้างความประทับใจให้เราอย่างแท้จริง ด้วยระยะทางที่แยกเราจากกัน งานของพระองค์ทำให้ประเทศของเรารู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ในด้านนโยบายต่างประเทศของไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศสเปนโดยตรงนั้น หนังสือพิมพ์สามฉบับได้ชื่นชมจุดยืนของประเทศไทยในการออกเสียงสนับสนุนประเทศสเปนต่อที่ประชุมใหญ่องค์การสหประชาชาติในปี ค.ศ.1949 และ 1950 กรณียกเลิกมติของปี ค.ศ.1946 ที่ถือว่าบาตรประเทศสเปนด้วยการขับออกจากองค์การนานาชาติและการถอนเอกอัครราชทูตออกจากประเทศสเปน ขาดังกล่าวช่วยสะท้อนความเข้าใจและความเห็นใจที่ประเทศไทยมีต่อประเทศสเปนในยามยากลำบาก

18) *Pueblo* (1 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 น. 17)

su actitud respecto de España ha sido ejemplar. En 1949 votó por nuestro país cuando se discutió en la O.N.U. el mal llamado “caso español”. En noviembre de 1950, al volverse a tratar el tema, la Delegación tailandesa pronunció un destacado discurso para justificar su voto favorable a nuestra Patria.

(คำแปล) ท่าทีของประเทศไทยต่อประเทศสเปนถือเป็นแบบอย่าง ในปี 1949 ไทยลงคะแนนเสียงให้ประเทศของเราเมื่อครั้งมีการถกประเด็นที่มีชื่อเรียกแยะ ๆ ว่า “กรณีสเปน” ในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ ในเดือนพฤศจิกายนปี 1950 ที่ประชุมกลับมาหารือประเด็นดังกล่าวอีกครั้ง ผู้แทนจากประเทศไทยได้กล่าวสุนทรพจน์อันยอดเยี่ยมเพื่ออธิบายการลงคะแนนเสียงสนับสนุนชาติของเรา

4.3.5 ภาพดินแดนอันห่างไกลและนำพิศวงของประเทศไทย

นอกจากข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแง่มุมต่างๆ ของประเทศไทยแล้ว หนังสือพิมพ์หลายฉบับยังนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนมุมมองว่าประเทศไทยเป็นประเทศแปลก น่าค้นหา นำพิศวง ทั้งเรื่องของภูมิประเทศ สัตว์ วิถีชีวิต และลักษณะนิสัย อันเป็นการตอกย้ำภาพจำของประเทศไทยในเรื่องสยามเมืองยิ้ม อยู่ช้าอยู่น่า คนไทยผู้รักอิสระ และเพิ่มเติมองค์ประกอบของความเป็นดินแดนนำพิศวงด้วยการพูดถึงช้าง ผ้าไหม วิถีชีวิตตามท้องถนนและริมน้ำ เป็นต้น โดยเราสามารถสังเกตได้จากการเลือกใช้คำมาอธิบายประเทศไทย โดยเฉพาะในพาดหัวข่าว เช่น หนังสือพิมพ์ YA ฉบับวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 ใช้พาดหัวข่าวว่า “El País de los Elefantes Sagrados” (น. 15) ซึ่งแปลได้ว่า “ประเทศแห่งช้างศักดิ์สิทธิ์” และ “Los reyes del “País de la Seda” (น. 17) ซึ่งแปลได้ว่า “กษัตริย์และพระราชินีของประเทศแห่งผ้าไหม” หรือในเนื้อข่าวเอง ก็มีการนำเสนอทั้งภาพจำและความเป็นดินแดนนำพิศวงด้วยเช่นกัน

19) YA (4 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 น. 5-6)

Tailandia: “País de los hombres libres”.

...Donde la sonrisa es tan abundante como las flores y los dentistas extraen muelas en plena calle.

...“Qué más da”, “mañana”, dos frases típicas del tailandés.

...No hay mendigos: resulta más cómodo recoger arroz y pescar a manos llenas.

(คำแปล) ประเทศไทย: “ประเทศแห่งอิสลาม”

...ที่ซึ่งรอยยิ้มบานสะพรั่งดุจดอกไม้และหอมพันกอนพันกรามกลางถนน

...“ไม่เห็นจะเป็นไร” “พวงนี้” สองประโยคติดปากของภาษาไทย

...ไม่มีขอราน เพราะเกี่ยวข้าวและจับปลาด้วยมือจะถนัดกว่า

4.4 การนำเสนอข่าวเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์อันดีแก่ประเทศสเปนและรัฐบาลสเปน

เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการที่ประเทศสเปนจัดการรับเสด็จอย่างสมพระเกียรติและลงข่าวการเสด็จพระราชดำเนินทุกวัน และให้พื้นที่ข่าวมากหากเทียบกับข่าวอื่นๆ เป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศตนต่อสายตานานาชาติอย่างยิ่ง อีกทั้งยังเป็นการตอกย้ำให้ประชาชนของตนเห็นว่รัฐบาลได้รับการยอมรับและเป็นมิตรกับประเทศอื่นๆ

การเลือกนำเสนอรายละเอียดบางอย่างของการเสด็จพระราชดำเนินนั้นสะท้อนงานส่งเสริมภาพลักษณ์ประเทศและภาพลักษณ์ของผู้นำประเทศคือจอมพลฟรังโกได้เป็นอย่างดี อาทิ การตีพิมพ์พระราชดำรัสฉบับเต็มของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชในโอกาสต่างๆ เช่น งานเลี้ยงถวายพระกระยาหารค่ำของผู้นำสเปน งานเลี้ยงถวายพระกระยาหารค่ำของนายกเทศมนตรีนครบาร์เซโลนา เนื่องจากในพระราชดำรัสมีปรากฏข้อความชื่นชมความก้าวหน้าและผลงานการพัฒนาประเทศของผู้บริหารประเทศนั้นๆ อันช่วยสะท้อนการเป็นที่ยอมรับจากนานาชาติ อาทิ พระราชดำรัสในงานเลี้ยงถวายพระกระยาหารค่ำของผู้นำสเปนขึ้นต้นด้วยการชื่นชมการบริหารประเทศของจอมพลฟรังโกที่สามารถรวมประเทศสเปนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อีกทั้งยังสร้างความมั่นคงและก้าวหน้าให้กับประเทศได้ นอกจากนี้ยังตรัสถึงความยิ่งใหญ่และขนบธรรมเนียมประเพณีอันเก่าแก่ของประเทศสเปน ประเด็นที่น่าสนใจประการหนึ่งของพระราชดำรัสคือการกล่าวถึงเหตุผลที่ประชาชนของทั้งสองประเทศมีความรู้สึกเป็นมิตรต่อกัน ทรงกล่าวว่าเพราะประชาชนต่างมีอุดมคติและความปรารถนาในสิ่งเดียวกัน นั่นก็คือ เสรีภาพและอิสลาม ต่างพร้อมสละชีพเพื่อคงไว้ซึ่งเสรีภาพ ระวังว่าความยุติธรรมคือคุณธรรมหลักที่มนุษย์พึงยึดถือ การรักษาเกียรติของความเป็นมนุษย์จะนำมาซึ่งสันติสุขบนโลก ก่อนที่จะตรัสถึงภาวะตึงเครียดที่โลกกำลังเผชิญจากกลุ่มที่คิดจะล้มล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์และความสำคัญของการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการสร้างสันติสุข (La tensión que reina actualmente en el mundo es, a todas luces, alarmante para todos aquellos que piensan y amenaza con destruir toda la raza humana... una colaboración estrecha en este campo de actividades sólo puede conducir a un beneficio mutuo y contribuir a la causa de la comprensión y de la paz del mundo) จะสังเกตว่าพระองค์มิได้ตรัสถึงภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์โดยตรงเหมือนในสุนทรพจน์ของผู้นำสเปน แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถสื่อถึงจุดยืนร่วมกันของทั้งสองประเทศในประเด็นดังกล่าว

นอกจากเนื้อหาของพระราชดำรัสแล้ว สุนทรพจน์ของจอมพลฟรังโกเองก็มีการแทรกข้อมูลเชิงบวกของประเทศตัวเองเข้าไปเช่นกัน เช่น การกล่าวถึงภารกิจสำคัญของราชอาณาจักรสเปนในการ “จุดดวงไฟแห่งจิตวิญญาณและความเป็นอารยะ” ให้แก่โลกตะวันออก ซึ่งหมายถึงการเผยแพร่วัฒนธรรมคริสต์และความเจริญก้าวหน้าต่างๆ ในส่วนของประเทศไทยนั้น จอมพลฟรังโกกล่าวแสดงความยินดีที่ประเทศสเปนได้มีส่วนช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมผ่านการให้การศึกษาของคณะมิชชันนารีและการที่ประเทศไทยส่งนักเรียนทหารมาเรียน ณ มหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนฝึกทหารของประเทศสเปน

ภาพลักษณ์ของผู้นำสเปนยังได้รับการส่งเสริมจากการที่สื่อเลือกนำเสนอข้อความในวาระต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความชื่นชมและซาบซึ้งที่กษัตริย์ไทยทรงมีต่อผู้นำสเปน อาทิ หนังสือพิมพ์ *YA, Arriba, Informaciones, ABC* และ *La Vanguardia Española* ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ.1960 นำเสนอข้อความบนแผ่นจารึกในของที่ระลึกพระราชทานความว่า "A S.E. el Generalísimo Franco, Jefe del Estado, con sincero respeto hacia su valor y resolución para restaurar la unidad de la antigua y brava nación española" แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “แต่ท่านจอมพลฟรังโก ประมุขแห่งรัฐ ด้วยความเคารพอย่างจริงใจต่อความกล้าหาญและการตัดสินใจของท่านในการกอบกู้ความเป็นปึกแผ่นของอาณาจักรสเปนอันเก่าแก่และยิ่งใหญ่” แม้กระทั่งการลงพระราชสาส์นทรงขอบใจแก่จอมพลฟรังโก ซึ่งนอกจากจะทรงแสดงความซาบซึ้งที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีเยี่ยมจากทางการสเปนตลอดระยะเวลาที่ประทับ ณ ประเทศนี้ และความประทับใจในการจัดการรับเสด็จ ตลอดจนไมตรีจิตของชาวสเปนแล้วยังทรงชื่นชมว่าการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสเปนทำให้ทรงประจักษ์ว่าสเปนได้พัฒนาไปเพียงใดภายใต้การนำของจอมพลฟรังโก ได้ทอดพระเนตรตัวอย่างที่ดีของการผสมผสานระหว่างขนบธรรมเนียมประเพณีกับความทันสมัย อันเป็นผลมาจากการความสามารถในการบริหารบ้านเมืองของท่านผู้นำ โดยหนังสือพิมพ์ *La Vanguardia Española* เป็นฉบับเดียวที่เลือกบางส่วนของข้อความมาเป็นพาดหัวข่าวย่อยเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำที่ดีของจอมพลฟรังโก ความว่า “Nuestra visita nos ha permitido comprender y comprobar más enteramente el enorme progreso logrado en estos años bajo vuestra sabia dirección.” หรือแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “การมาเยือนในครั้งนี้ทำให้เราทั้งสองได้เข้าใจและประจักษ์อย่างแท้จริงว่าประเทศสเปนได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างมหาศาลตลอดช่วงที่ผ่านมา ภายใต้การบริหารประเทศอย่างชาญฉลาดของท่าน”

5. บทสรุป

จากการวิเคราะห์การนำเสนอข่าวการเสด็จพระราชดำเนินของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงในหนังสือพิมพ์สเปนทั้ง 10 ฉบับ สะท้อนให้เห็นทัศนคติเชิงบวกอย่างชัดเจนของรัฐบาลสเปนและหนังสือพิมพ์สเปนต่อพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระราชินีของไทย รวมทั้งประเทศไทย หลายฉบับมีการลงข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย และพระราชประวัติของทั้งสองพระองค์อย่างละเอียดล่วงหน้า โดยเฉพาะการเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงห่วงใยทุกข์สุขของพสกนิกรในทุกๆ ด้าน และพระปรีชาสามารถของพระองค์ในศาสตร์ต่างๆ ส่วนสมเด็จพระราชินีนั้น สื่อต่างยกย่องพระสิริโฉมของพระองค์และสรรเสริญว่าเป็นพระราชินีที่ทรงพระสิริโฉมที่สุดในโลก และยังนำเสนอบทบาทของพระองค์เมื่อทรงทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการเมื่อครั้งพระบรมราชสวามีทรงพระผนวช ในส่วนของข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยนั้น หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังเลือกนำเสนอภาพจำของประเทศไทยในฐานะดินแดนอันห่างไกล เต็มไปด้วยสิ่งนำพิศวงชวนค้นหา ปกครองโดยผู้รักกษัตริย์ผู้ทรงพระเยาว์

ส่วนการนำเสนอข่าวระหว่างการเสด็จพระราชดำเนิน หนังสือพิมพ์ทุกฉบับต่างลงข่าวอย่างต่อเนื่องและมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหมายกำหนดการรวมทั้งรายละเอียดต่างๆ อย่างชัดเจน เช่น ผู้ที่มารับเสด็จและร่วมพิธี การแต่งกายของทั้งสองพระองค์ ในบรรดาหนังสือพิมพ์ที่นำมาวิเคราะห์ หนังสือพิมพ์ *ABC*, *Arriba*, *El Alcázar*, *La Vanguardia Española* และ *YA* ให้พื้นที่ข่าวแก่เรื่องนี้อย่างมากที่สุดในแง่เนื้อหาข่าวและภาพประกอบ ทั้งยังจัดทำสัปดาห์พิเศษ รวมทั้งมีหน้าด้านในที่นำเสนอภาพพระราชกรณียกิจ ส่วนข้อความในพาดหัวข่าวมักระบุข้อมูลว่าเสด็จพระราชดำเนินไปที่ใด งานอะไร แต่หลายต่อหลายครั้งเป็นข้อความซึ่งแสดงถึงมิตรไมตรีอันอบอุ่นของประชาชนชาวสเปน ซึ่งในเนื้อหาของข่าวเองก็ปรากฏข้อความ คำนามและคุณศัพท์ซึ่งมีนัยยะของความรัก ความเป็นมิตร ความยินดีปรีดาและความกระตือรือร้นของชาวสเปนในการรับเสด็จและแสดงออกซึ่งความเคารพและชื่นชมต่อทั้งสองพระองค์เป็นจำนวนมาก หนังสือพิมพ์ *ABC* ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีแนวคิดเชิดชูสถาบันกษัตริย์ ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการเล่าเกร็ดทางประวัติศาสตร์เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเยือนประเทศสเปน ส่วนหนังสือพิมพ์ *YA* เน้นประเด็นความรักของทั้งสองพระองค์ และภาพลักษณ์ที่ขัดแย้งกันระหว่างความเป็นกษัตริย์และสมณเพศ เพราะน่าจะทำให้ผู้อื่นรู้สึกสนใจใคร่รู้

อีกประเด็นที่น่าสนใจคือการเลือกนำเสนอและชื่นชมจุดยืนของประเทศไทยในการต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์ ซึ่งทำให้เข้าใจภาวะของโลกในยุคสงครามเย็นที่มีการแบ่งขั้วกันอย่างชัดเจน และประเทศต่างๆ ต้องเร่งเจริญสัมพันธไมตรีและแสดงออกว่าตนเป็นพันธมิตรกับขั้วใด ในสุนทรพจน์ของประมุขสเปนรวมทั้งพระราชดำรัสตอบมีการสอดแทรกประเด็นดังกล่าวเอาไว้ นอกเหนือจากการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลายาวนาน

ซึ่งสอดคล้องกับที่ไกรฤกษ์ นานา (2550) กล่าวว่า “สถานการณ์การเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังกลับไปสู่สภาพเดียวกับเมื่อสมัยพระพุทธเจ้าหลวง หากครั้งนี้เปลี่ยนจากการล่าอาณานิคมเป็น “สงครามเย็น” และประเทศไทยคือ “รัฐกันชน” การเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศอย่างเป็นทางการของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชฯ จึงเป็นไปเพื่อทรงกระชับความสัมพันธ์กับโลกตะวันตกดังเช่นในรัชกาลก่อนนั้น” และสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของถนัด คอมันตร์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งได้ตามเสด็จในคราวนั้นในหนังสือ *กลางใจราษฎร์* ความว่า “ความมุ่งหมายหลักในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่าง ๆ อย่างเป็นทางการนั้น ก็เพื่อให้ไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศ และเพื่อหาการสนับสนุนจากประเทศตะวันตกเพื่อด้านทานการรุกรานของคอมมิวนิสต์ ซึ่งกำลังแผ่ขยายคุกคามความมั่นคงของประเทศอยู่ในขณะนั้น” (Grossman & Faulder, 2013, p. 130)

หากพิจารณาบริบททางการเมืองของประเทศสเปนที่ยังอยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการประกอบกับกฎหมายที่กักขังและลี้ภัย ณ เวลานั้น ทางการสเปนจึงมีส่วนอย่างยิ่งในการกำหนดเนื้อหารูปภาพ และท่วงท่าหนองในการนำเสนอข่าว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อรัฐและประมุขของประเทศสเปนว่าเป็นที่ยอมรับจากนานาชาติและสามารถจัดการรับเสด็จกษัตริย์ต่างชาติได้อย่างสมพระเกียรติ อีกทั้งเป็นการประกาศย้ำจุดยืนเคียงข้างนานาประเทศในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ดังนั้นเราจึงกล่าวได้ว่าทัศนคติเชิงบวกที่สะท้อนผ่านหนังสือพิมพ์แท้จริงแล้วคือทัศนคติที่รัฐต้องการจะแสดงให้เห็นประชาชนของตนและประชาคมโลกได้รับรู้นั่นเอง

อย่างไรก็ดี ในภาพรวมแล้วทั้งประเทศไทยและประเทศสเปนต่างได้รับประโยชน์จากการเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้อย่างสองฝ่าย ภาพและเนื้อหาข่าวที่ปรากฏต่อสายตานานาชาติช่วยส่งเสริมภาพความเป็นมิตรประเทศและอุดมการณ์ที่มีร่วมกันในภาวะที่โลกตกอยู่ในยุคสงครามเย็น ส่วนรัฐบาลของจอมพลฟรังโกก็ประสบความสำเร็จในการกำหนดเนื้อหาและทิศทางการนำเสนอข่าวที่แสดงถึงศักยภาพของประเทศอันทัดเทียมอารยประเทศในการถวายเป็นการต้อนรับและการเป็นที่ยอมรับและชื่นชมจากพระประมุขไทย ดังปรากฏการตีพิมพ์พระราชดำรัสในงานเลี้ยงถวายพระกระยาหารค่ำและพระราชสาส์นทรงขอบใจในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ ในส่วนของประเทศไทย พระจริยวัตร พระปรีชาสามารถและพระสิริโฉมของทั้งสองพระองค์ช่วยให้ประชาชนชาวสเปนเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อประเทศไทยว่าไม่ใช่เพียงดินแดนอันล้าหลังนำพิศวาท the perception of Thailand in Europe and Asia and that of Europe, America as อีกต่อไป Watanangura (2012, p. 43) ได้กล่าวไว้ว่า “Their Majesties’s journeys transformed well as the Europeans, the Americans in Thailand”

เอกสารอ้างอิง/References

- ไกรฤกษ์ นานา. (2550). กุศโลบาย ร. 9 เสด็จฯ เยือนประเทศในโลกละวันตกให้ไทยเป็น “กันชน” ในยุคสงครามเย็น. *ศิลปวัฒนธรรม*. https://www.silpa-mag.com/history/article_23939
- กองบรรณาธิการอมรินทร์. (2560). แสงแห่งแผ่นดิน. อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- สถาพร ทิพย์ศักดิ์. (2563). ข่าวการเสด็จเยือนราชอาณาจักรสเปนในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ (ฉบับสมบูรณ์). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาพร ทิพย์ศักดิ์. (2560). ข่าวการเสด็จเยือนราชอาณาจักรสเปนในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Amigo del pueblo. (1960, November 4). *ABC*, 27.
- Ley 14/1966, de 18 de marzo, de Prensa e Imprenta. (1966, March 19). *Boletín Oficial del Estado*, 67, 3310-3315. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1966-3501>
- Campos, R. (2016, December). Autoritarismo y eugenesia punitiva: higiene racial y nacionalcatolicismo en el franquismo, 1936-1945. *Hist. cienc. saude-Manguinhos*, 23(11), 131-148. <http://dx.doi.org/10.1590/s0104-59702016000500008>.
- Cena de gala en el Palacio de Oriente. (1960, November 5). *La Vanguardia Española*, 1.
- Cena de gala en el Palacio de Oriente. (1960, November 4). *La Vanguardia Española*, 4.
- De las Heras-Pedrosa, C. (2000). *La Prensa del Movimiento y su gestión publicitaria (1936-1984)*. SPYDUM UMA.
- El Caudillo recibió a los soberanos de Tailandia en el aeropuerto de Barajas. (1960, November 3). *Madrid*, 1, 7.
- En el reino de mis sueños, vos sois mi reina. (1960, November 2). *Arriba*, 5.
- “En el reino de mis sueños, vos sois mi reina”. (1960, November 2). *YA*, 5, 6.
- Entrega de condecoraciones en el Palacio de Pardo. (1960, November 4). *YA*, 16, 17.
- Francisco Fuentes, J., & Fernández Sebastián, J. (1998). *Historia del periodismo español*. Editorial Síntesis.
- Franco y su esposa despiden a los Reyes de Tailandia. (1960, November 7). *Pueblo*, 1, 2.
- García de Cortázar, F., & González Vesga, J. M. (2009). *Breve historia de España*. Alianza Editorial.
- Grossman, N., & Faulder, D. (Eds.) (2013). *กลางใจราษฎร์: หกทศวรรษแห่งการทรงงาน*. Asia Books.

- La Diputación de Barcelona, convertida por unas horas en palacio real de Tailandia. (1960, November 8). *YA*, 10.
- Los Monarcas de Tailandia, en Madrid. (1960, November 4). *ABC*, 1.
- Los reyes del "País de la Seda". Familia Feliz. (1960, November 3). *YA*, 17.
- Los Reyes de Siam llegarán mañana a Madrid. (1960, November 2). *ABC*, 15.
- Los reyes de Tailandia a Barcelona. (1960, November 7). *El Alcázar*, 1.
- Los reyes de Tailandia, aclamados por el pueblo sevillano. (1960, November 6). *ABC*, 81, 82.
- Los Reyes de Tailandia, en Barcelona. (1960, November 7). *Madrid*, 13.
- Los reyes de Tailandia llegarán a Madrid el próximo día tres (1960, November 1). *Pueblo*, 17.
- Los Reyes de Tailandia visitan Sevilla. (1960, November 6). *La Vanguardia Española*, 7.
- Los soberanos de Tailandia en el fútbol. (1960, November 7). *El Pueblo*, 11.
- Mañana estará en Madrid. (1960, November 2). *Arriba*, 1.
- Mañana llegarán a España SS.MM. Los Reyes de Tailandia. (1960, November 2). *La Vanguardia Española*, 5.
- Núñez Florencio, R. (2005). La percepción exterior de España durante el franquismo". *Historia Contemporánea*, 30, 23-48.
- Ortiz Muñoz, A. ((1960, November 3). El País de los Elefantes Blancos Sagrados. *YA*, 15.
- Révész, A. (1960, November 8). La Princesa Chulapon. *ABC*, 54.
- Sinova, J. (2006). *La censura de prensa durante el franquismo*. Random House Mondadori.
- Sirikit y Adulya, reyes de Tailandia, llegaron a la Ciudad. (1960, November 8). *Solidaridad*, 1, 7.
- Sodo, R. (2014). Estados Unidos: ¿un aliado por el cambio democrático? Las relaciones España - Estados Unidos durante el Franquismo. *Punto de Vista*, v(9), 163-176. <https://core.ac.uk/display/220391926>
- Tailandia. (1960, November 2). *Arriba*, 8.
- Tailandia: "País de los hombres libres". (1960, November 4). *YA*, 5, 6.
- SS.MM. Los reyes de Tailandia llegarán mañana a Barcelona. (1960, November 6). *La Vanguardia Española*, 23.
- Un monarca de nuestro tiempo. (1960, November 3). *ABC*, 33.
- Velasco Viejo, G. (1960, November 3). Phumibol de Tailandia, monarca de gran espíritu democrático. *Arriba*, 9.

Watanangura, P. (2012). Queen Sirikit on Her Majesty's State Visits in 1960 and 1962.
The Journal of the Royal Institute of Thailand, (4), 10-45.
http://www.royin.go.th/royin2014/upload/246/FileUpload/2648_2121.pdf